

1.

Judith! – egyetlen keresztnév, szabadkézzel írva, akkurátusan formázott betűkkel, az ablaküvegen belülről feltapasztva.

A turbános fiatalember, aki az utcán bandukol, ebben a pillanatban oldalaz ki a tömegből. A szatócsboltszerű helység ajtaja előtt hezítál. Az ajtó üvegét belülről könnyű csipkefüggöny takarja, amelyen, éppen a gránátalma alakú minták közepén, át lehet látni. Bent, a pult mögött terjedelmes nő üldögél, hófehér ujjait számolgatja, avagy tornáztatja. A tömeg összezárul az ifjú mögött, nem hagyja meg érzékelhetőnek a hiányát, legyen bár tüntető menet tagja, vagy olyasféle járókelő, aki a járdán állva kíséri figyelemmel az elszántan vonulókat. A fővárosban hetek óta forrong a diákság, miközben hol a jeges eső szemerkél, hol pedig hódara szítál. Úgyhogy a város nemcsak tüntetések ricsajától hangos, hanem időnként selyempapír-zizegéstől is. A platánok, ecetfák és csertölgyek ágakon maradt, elszáradt levelein próbálkozik saját, állandó hangokra lelni a váltakozó, decemberi csapadék. Így is, úgy is semelypapír-zizegés hangjához jut mindegyik.

A fiatal férfi, amikor reggel felébred, még semmit nem tud arról a kisvállalkozásról, amelynek szutykos bejáratánál téblábol, amint azt sem sejtethi, hogy hamarosan belép oda, s némiképp szorongva letelepszik a kényelmetlen forgószékbe, amely aztán többször is, hogy izeg-mozog rajta, levetni készül magáról. Az ifjú és különösen öltözőzt ember több órán keresztül abban a józsefvárosi sarokházi üzlethelyiségben marad, amely nem olyan régen dohány- és cigarettafélfeket, tűzszerszámokat és szipkákat árusító trafik helyszíne volt, s amelyet a kerületi önkormányzat, hogy a bérlő elhal, a bérlemények gazdálkodásával foglalkozó hivatalnok fontos ismerőse távoli rokonának ad át, időszakos hasznosításra.

A tüntetés nem csitul. Újabb és újabb emberek sodródnak az úttesten, nem kiabálnak, nem rombolnak, nem énekelnek, csak az alkarjukat rázzák meg időnként, vagy teszik keresztbe. A tömegben fennakadt autóbuszokat elhagyják az utasok, az autók pedig útszélre állnak, s a vezetők a tétlenségbe beletörődve várják, hogy tovább haladhassanak.

A fiatalember ott vesztegel a futófénnyel percenként többször is kiíródó 'Jóslás' megállítótábla alatt, s azt találja a kirakatüvegre feltapasztott cetlik egyikén, hogy az élet útvesztőjében az angyalok segítenek eligazodni. Ők azok, akik utat mutatnak, hogy tisztábban lássunk a jövőbe, és segítenek helyes döntéseket hozni a mindennapokban. Alatta másik cetlinyi szöveg. Azt beszéli, hogy a tenyérjóslás és a kártyavetés e helyen ingyenes.

De a legérdekesebb a legelső papírlapon olvasható: „Sokszor, ha megakadunk az életünkben, csak egy igenre vagy nemre van szükségünk. Gondolj rá erősen, és tedd fel magadban a kérdést! Ha a válaszod nem, akkor feltétlenül lépj be hozzám!”
Aláírás: Judith.

2.

Két utcányit sem olvas, s rátalál. Szerencsés nap. Nem magától jön, a tömeg sodorja ide.

A csipkefüggöny mintázata mögül elősejlő asszonyt figyeli, aki a fülkénél alig tágasabb, vörös kárpittal bélelt helyiségben a kezeit nézegeti, s ki-behajlítgatva ujjait lassan forgatja mindkét tenyerét.

– Miben segíthetek? – szólal meg recsegtve a hangszóró. A magas kilincs mellett rikácsol a berendezés, nem nagyobbba kaputelefonoktól szokott méretnél. Tulajdonképpen közvetlenül a fiatalember fülébe szól. Géphang, a magánhangzók nem kelőképpen kiejtettek, valami hiányzik ahhoz, hogy telteknek bizonyuljanak. Hiába kutatja az érzékelőt, amely bekapcsolta a magnót, nem találja.

Belép. Lehámozza magáról a kabátját, s mert nem tudja máshová helyezni, amikor leül a pult elé, az ölébe gyúri. Az asszony továbbra is az ujjával foglalkozik, azokat mustálja, fehérek, mint a bekötegelt újhagyma, konstatálja a fiatalember, majd azon töpreng, mivel olyan szokatlannak találja, mi lehet az az embernél nagyobb szerkezet, amely a jósnő mellett, a sarokban áll.

– Iván. – böki oda az asszony, hogy követi a fiatalember tekintetét, s rápillant a poros és rozsdás szerkezetre.

– Hm.

– Hivatalos nevén AN602. – és a nő tovább fixálja imádott ujjait. – Ámbár akadnak, akik RDSZ202-ként nevezik meg. Már ha fölismerik.

– Nem bomba ez?

– Hát persze, az! Ahogy pedig nyugaton hívták, az ötvenes években, a hidegháború idején, Cár-bomba. Nem találja helyénvalónak?

– Hatástalanított? – kérdez vissza a feszült ifjú.

– Ez a dolgom, persze. Miben segíthetek? – s Judith kihúzza a bokharaszőnyeggel leterített asztallap alatt a fiókját, előkotorja belőle a kettétört, megpuhult kekszet, amelyre korgó gyomra miatt szüksége van. Ég a gyomra. A kettő közül a nagyobbik darabot a szájába helyezi, fogaival darabokra zúzza. Kimérten nyeldekli a falatkákat.

– Hm.

– Nyugodtan hagyja a turbánta fején.

– Hm.

– Ne hümmögjön!

– De, én megengedem ezt magamnak.

– Na, na, mire e joga?

– Mert én találtam ki magamnak. – mordul fel a metszett szemű, kreol férfi.

– Önfelkenés?

– Nem. Csak unok magyarázkodni. Elég a hm. Kész.

A jósnő először figyel érdeklődéssel rá s a fejét beborító feltekert szövetre. Finom szövédéék. Majd az arcába. Ámbár nem is az arcába tekint, hanem ami mögötte van, még inkább arra, ami a homlokcsontja mögött rejtőzik. Szép ez a fiú és öntudatos. És ostobának látszik a közönyössége mellett, akár egy ázsiai tevé.

A nőn, a legutóbbi mozdulat miatt, félrecsúszik a paróka, hosszú, félvörös pót-haja alatt kopasznak bizonyul, ettől olyan számkivetett, méregeti az esetlenül üldögélő, mokány fiatalember. Aki arra vár, türelemmel várakozik, hogy ismét

megszólítsák, s nem látszik rajta türelmetlenség, de sóvárgás se. A bomba mellett ülve akadt ideje elég. Amúgy is olyan arab-féle.

– Adja a kezét. Megnézem.

– Nem mostam meg reggel óta.

– Nem érdekel a rájuk ragadt kosz. Mindenkinél ugyanaz. Budapesté. Ez egy ilyen mocskos hely.

Hosszan mustrálja, tapogatja a fiatalember nőiesen keskeny tenyerét. S megérzi a finoman illatosított test kipárolgását. A tenyér vonalai egyfolytában változnak, ami megmutatja jellemünk formálódását. Félévente, évente vadonatúj vonalak, mellékvonalak jelenhetnek meg, személyiségünk, materiális és egészségügyi állapotunk, illetve körülményeink változásairól mesélnek az értő szemnek. A sorselemzők szerint mindkét tenyeret egyidejűleg kell vizsgálni. A bal kéz a lehetőségeket, a jobb azok megvalósulását tartalmazza. A bal kéz tartalmazza a születés kori kilátásokat, lehetőségeket, az egészségügyi gondokra utaló jeleket. Ebből olvashatók ki az élet első felének várható eseményei, az anyai ágon öröklött hajlamok, a jellemre és a szellemi örökségre utaló jelek. A jobb kéz magába foglalja a bal kézben jelzett kilátások, lehetőségek megvalósulásának esélyét, útját. Ebből láthatók az élet második felének várható eseményei, az apai ágon öröklött hajlamok, lehetőségek, a jellem változásai, a betegségek megjelenése, a testi örökségre utaló vonalak.

– Másra nem kíváncsi?

– Nem. – jelenti ki vészterhesen a jósnő. – Érdektelen.

– A nevem? A születésem időpontja? Egyebek? Nincs rájuk szükség?

– El ne mondja!

Jó három órán át vizsgálja a fiatalember mindkét tenyerét az asszony. Legelőször a balt, majd a jobbát. Följük görnyed, hátrább hajol, lapogat, kikutat. Majd lehelyezi azokat az asztal lapjára, fel-le forgatja, hogy negyedórákra érintetlenül hagyja mind-egyiket. Ismét és ismét megtapintja a bal, száraz tenyeret, ernyedten behunyja a szemét és könnyű mutatóujja ujjbegyével követi a halovány tenyérráncokat, elhagyja a balt és elöszedi a jobbát, a nedvesebb tenyeret, hogy azt is földerítse, topográfiaját részletesen kikutassa. Hétszer végzi el a két férfimark kikutatását, s tevékenysége végeztével nem emeli fel többé a fejét.

– Nem tudok magának semmit sem mondani. Menjen! De nem mondom azt, hogy viszontlátásra.

– Akkor nem tartozok semmivel?

– Nem. Ilyesmikért nem kérek pénzt. Ha ad, akkor ad. Ha nem, akkor vegye úgy, hogy nem tudtam ellátni a feladatomat. Szép napot!

Az utcán sötét van, akár a becsukott hűtőszekrényben. A fiatalember beleolvad a némán hömpölygő tüntetők tömegébe.

3.

– Baszd ki! – vágja magát hátára a nagy virágos huzattal leterített analízisdíványon. – Hagyj aludni! Amúgy is olyan itt, mintha a paradicsomban feküdnék. Hagyj békén!

– Akkor ne feküdj oda! Az, aki előtted használta, inszomniában szenved.

– Ha negyed óra múlva felébrednék, akkor végezheted a munkádat. Most pedig alszom!

A jósnő, ahogy sejthető, rázuhan a pszichológusasszony lakásszobából átalakított rendelőjének elhasznált díványára, és átmenet nélkül elalszik. Nyitott szájjal horkantgat. Gusztustalan látvány, állapítja meg a pszichológus, és óvatosan kihúzza természetes asztalának fiókját, előkotorja az ezüst stopperórát és megnyomja a gombját. A gombot ördögfejként formázták meg egykor, mostanra a fej alaposan megkopott s leginkább egy cseresznyemaghoz hasonlatos. Hamarosan koffeines csokoládékockát halász elő feneketlen mély táskájából és elszopogatja. Imádja a csokoládét, bizsereg tőle a füle töve. A páciense pontosan tizenöt perc múltán ébred fel, de csak a festéktől súlyos szemhéjait nyitja meg résnyire, amúgy meg sem mozdul.

– Baszd ki! Most aztán bekaptam!

– Ne káromkodj, a verbális agresszió intenzitása nem teszi lehetővé, hogy kellő mélyen megértsd a helyzetedet, amelyről azt hiszem, amúgy sem eléggé rózsás. Mi az, ami ennyire feldúlt?

– Először nem voltam biztos az eredményben, ezért, ahogyan kell, hétszer végeztem el a vizsgálatot. Adja ki a statisztikai valószínűséget.

– Persze. És amúgy is kedveled a számmisztikát.

– Mindegyik ugyanazt az eredményt adta.

– Öregszel, drágám, arra gondolsz! Ennyi idő után már bízhatnál a rutinodban.

– Ez az „öregszel” megjegyzésed nem esik jól. Mintha az esküd se tenné lehetővé, hogy ilyesmiket mondj a pácienseidnek. Vagy rosszul emlékszem?

– Korrigálok. Öregszünk.

– Egész nap nem volt egy piculányi bevétel. Akkor jött ez a tag, éppenséggel tenyérjósásként kért, elfecséreltem rá a délutánom felét, és többé-kevésbé elküldtem, hogy nem tudok neki semmit sem mondani. Ráadásul, tudod, az elveim miatt, éppen ennek az ellenszolgáltatásáról eleve lemondtam.

– Mindig könnyelmű voltál.

– Bejött, és világosan tudtam, hogy az ajtónyitáskor az érkezik, akit nekem rendelt a sors. Nafene. De hogy ki fia borja, azt nem sejtettem, csak miután elém helyezte a mocskos tenyerét. Ugyanolyan mocskos mind! Szarban turkálnak évtizedek óta. Meglehet, abban is turkálnak. Semmi kétség.

Végül dolgozni kezdenek. A jósnő laza izmokkal hever a paradicsomot imitáló, ámbar kényelmetlen ágyon, időnként tekintetével sorra veszi a plafon foltjait, elröved a csillártartó kampón és a kampót magába foglaló stukkódíszítményen, megszámlálja a sarkokat, különös módon ötöt, elidőz annál, amelyben villámszerű, vékonyan megrajzolt vonalat fedez fel. A pszichológus, aki a jósnő számára csak a hangjával van a kezelésből maradt negyvenöt percben jelen, időnként kérdéseket tesz fel, ha úgy érzi, a páciense mondatai nem pontosak, s nem arra szolgálnak, hogy kifejezzenek, de még inkább, hogy elfedjenek valamit. Ezt-azt. Egy érdemi adatot. Egy fontos érzést. Egy alapvető jelenséget.

Tény az, hogy megfogalmazhatatlan utálatos érzés uralja reggel óta a páciensét, s az ezáltal okozott nyugtalanság baljós előérzeteket ébreszt benne. Amikor levette a portált elfedő rolóról a lakatot, majd leemeli az ajtót átlósan elzáró vaslécet, hogy nyisson, a jósda levegője sem tűnt barátságosnak mondhatóknak, mintha valaki éjszaka dolgozott volna ott benn. Vendégfogadásra semmiképpen sem tűnik megfelelőnek. A helységet rég feltört záptojás szaga tölti meg. Szellőztet, puha ronggyal

törli át a viasztól fényes tárgyakat, s ellenőrzi, hogy a látogatók részére elhelyezett forgószekek ülőlapja megmaradt-e ingatagnak. Ebédidőig nem történik semmi, senki se nézett be kártyát vettetni, anyagi figyelem felől érdeklődni, de a nyugalma csak nem billen helyre. Léhának találja magát és feleslegesnek. Nincs ember, akinek szüksége volna rá. Kénytelen-kelletlen ugyan, de elkezd a teendőiről gondolkodni, majd, hogy nem jut semmire, a saját élete felől, amelynek folyamát némiképp befolyásolják az utcán folyó zavaros események. Teát főz magának, zöldet, elrag mellé fél doboz korpás kekszet, s étkezését befejezván, letisztítja nyelvvel a felső és az alsó fogsorát, és kényszeredetten magának tesz fel néhány kérdést. Mennyire elégedett az életével, ha az hatással van a mindennapi munkájára, még pontosabban arra, hogy miként is fogadja és látja el alkalmi vendégeit? Ezek a vendégek – többnyire a szomszédos háztömbök lakói, de semmiképp nem olyanok, akik a kerületen kívülről érkeznének – annyira el vannak foglalva a saját nyűgeikkel, szerelmi szerencsétlenségükkel, anyagi kilátástalanságukkal, az események súlyával, mindennapos tehetetlenkedésükkel, hogy nem érzékelik a jósnői tevékenykedés során felszínre bukkanó balfogásokat, szakmai hibákat. Mennyire akarja a jövőt – s vele természetesen a vele együtt járó jelent és a hozzáragasztott múltat? S végezetül: mennyire is volt és marad átjáróház az élete, s ha már igen, akkor nem lenne-e jobb kiürítenie? A megújulástól sosem félt, kaphatónak mutatkozik rá, de most azt érzi, ha kilépne budapesti sorsából, akkor elszalasztaná az alkalmat, hogy megtudja, ki is fog ebbe a sorsba, mint egy irodába, váratlanul betoppanni. Délután kettőkor tudja, nem ő fog jósolni hamarosan betérő ügyfelének, hanem az hozza magával, s éppen neki, a jóslást.

– Hát nem ugyanolyan volt a jobb keze? És nem csak a tenyere, azokkal az átkozott arcusokkal, dudorokkal, mintázattal, hegekkel, sebekkel, de a hátfeje is. Meg a bütykök között, a szőrös ujjak dorsalisai!

– Megnézted a balt?

– Meg én! Szakadna rá az ég!

A túlzottan ápolt fiatal ember némán adja át magát a jósnő mozdulatainak. A jósnő nem kíváncsiskodik, éppen elégnek mutatkozik számára a kezében nyugvó két fiútenyér ahhoz, hogy megtudja mindazt, ami egy emberről, mégoly zaklatott sorsa ellenére is, megtudható. Bosszúsan tekergeti fejét az asszony, harapós választ kapna a magát a sornak átadó fiatalember, ha megszólalna. De fel sem vetődik benne ennek a lehetősége, attól a pillanattól kezdve, hogy lefekteti az asztalkára a kezét, tudja, hogy aznapi kötelességét teljesíti, s ennél nagyobb feladatot most nem szükséges ellátnia.

– Összességében az róla a benyomásom, túl azon, hogy ráncok nélküli lúzer, melák. De lehet, pusztán banga. Akár az apja.

Kiszámolja pénztárcájából az analízisért járó óradíjat, s lehelyezi az asztalra. Korábban ez volt az a pillanat, amitől előntötte a megnyugvás. Most azonban nem érzi azt a békét és csöndet magában, amelyet megvásárolni akart volt, s amelyért tartósan igényeli a pszichológusi segítséget. A pszichológusa érzékeli a helyzetet, s előkap egy üveg Unicumot. Két pohárkával tölt, az egyiket maga hajtja le.

– Képzeld, jelentkezett valaki, aki csoporttársad volt a Yale-en. De nem tudok most rájönni a nevére.

– Azonos laborban dolgoztunk? Velem?

- Emlékezett, valami strandolásról, a melleden lévő anyajegyre. De rákérdeztem másra is. A témavezetőd, Nancy asszonynevét is tudta például. És rám is emlékezett. Te mutattál be neki valami konferencián, itthon. Na és pégyéről is említett valamit.

- Mit a francot akart? - szisszen fel Judith.

- Este érkezik a Liszt Ferencre. Azért hívott, hogy feltétlenül fussunk össze. Téged is látna.

- Ezt utálok a vénülésben. Valaki felbukkan a múltból, ahelyett, hogy megelégedne az elfeledettséggel.

4.

Az elkövetkező hetekben pocsékul alakul a közérzete és szüntelen izzad. A megállíthatatlan veritékezést elviselhetetlenebbé teszi, hogy időszakonként, bizonyos gondolatokra a szokásosnál is bőségesebben patakzik homlokán a víz, s bőrének váladéka átáztatja a fehérneműjét a testhajlataiban. Emiatt muszáj ruhát váltania, annak ellenére, hogy tél van, havas január. Azt találja ki, hogy ahányszor elfogja a hóhullám, nekiindul a dermedt városnak, így járja ki magából a kényelmetlenséget, s ekként vészeli át a belsejéből eredő, nyugtalanító időszakot. Ekként oldja meg azt, hogy képtelen gondolkodással megoldani a fizikai tünetekkel együtt járó problémáját. S annak következményét, a tehetetlenségét.

Az egyik napon véletlenül elvándorog a folyóparthoz, s a több sávós útpályával körbekerített park szélén emelkedő magas épület mellett köt ki. A Lánchídnál. Feljebb húzza a fejére tekert sálát a homlokán, felbámul a homlokzatra, amikor megtorpant a három pávás kovácsoltvas kapujában, s megállapítja, hogy az oromzaton, a fülkékben és a párkányokon annyi szobor található, amennyi a középületeken szokásos. Holott az építmény, bár újabban szálloda, egykor bérház volt, a tőzsdén dolgozók luxusigényét kiszolgáló lakások sorjázna benne. Ugyanezen nap délutánján több olyan épülethez megy el, amelyek mindegyikénél elégszer megfordult, de az első emelet feletti magasság fölött egyiket sem nézte meg mindeddig. A szürkületben, amikor aznapra abbamarad heves verejtékezése, s túljut az oromzati timpanon angyalai által tartott koronás címer, a fölé emelt meredek tetőszerkezet boltozatán álló hősies szoboralak, az emeleti ablakok közötti falsíkok szorgalmat, gyűjtögetést, a jövőről gondoskodást allegorizáló parasztasszonyai és kétkezi munkás férfiai számbavételén, a növény- és madárszeretetet hirdető vörösréz kiugrók, az egymással váltakozó kagylók, urnából kiomló virágkötegek és indafüzérek, a félemeletek háromszögletű kilépő erkélyei, a szépen megmunkált ördögfejekkel díszített erkélyrács, az itáliai hatást mutató reneszánsz korszából kinövő tulipánok és gránátalmák bokrán, és az emlékezetébe véshette a homlokzatok majolika burkolóelemekből összerakott pannóit, a zárt erkély tetejére illesztett nyitott erkélyt, a hármass ablakok fölötti mező olaszorsóját, a részleteiben is megmunkált zászlótartó rudat, a florealis motívumok halmazát, megjegyezheti az igyekezetet szimbolizáló, falon mászkáló méhecskéket, az ablakokat keretező, sűrű virágfonatokat, s látta a tető íves párkányzatán a fehér mázas díszítőelemeket, büsztöket, a magyarok hódolatát fogadó Patrona Hungariae-mozaikot, az angyalokat és az államférfiakat, mint aki nagyáruházból tért haza, lerogy a konyhában a székre, és ernyedten lóg mindkét keze, mint azoknak szokott, akik ugyan minden tárgyat megragadnak, de egyiket sem képesek kézben tartani. A lábánál kosárnyi krumpli hever.

Annyira kilátástalannak találja a helyzetét, az izzadást, az izzadásban elő-előtörő verejtékrohamokat, azt, hogy a teste büdös és a szemfehérje sárgás, s a végtelen túrákat a városban, amelyet majd' tíz éve el nem hagyott és lakóhelyének tekint, hogy a szokásosnál sűrűbben veszi igénybe az analízist. Amióta másodjára is visszatért Magyarországra – csaknem tíz éve –, bár eldöntötte, hogy élete végéig magyarnak marad, hetente, s egyetlen alkalmat sem kihagyva jár pszichológushoz. Az első vizsgatérte után szokik rá az élete ilyesfajta támogatására, Karát doktor ajánlatára, amelyre aztán mindenkor igénye marad. Manapság hetente kétszer is felfekszik a kiállhatatlan huzatú díványra, amelyen akkor is ott marad a testének biztonságot nyújtó mélyedés, amikor feltápáskodik, fizet s mosollyal ajkán elhagyja a női szagoktól áporodott rendelőt.

5.

Bárkivel előfordulnak szokatlan dolgok, de hogy vele is megtörténhet ilyesmi, arra mindeddig nem akadt példa. Éjszakánként számtalanszor útnak indul, útra kel, felkerekedik, nekiszalad, megindul, megkezdi rohanását, nekiiramodik a városnak, hajszolja magát, de reggelre örökké otthon, az ágyában találja tulajdon magát. Ha visszafele olvassa a magasban látottakat, akkor se lesz azoknak több értelmük, mint ha elejétől teszi.

Álmat sosem talál az éjszakáiban, bármikor riadjon is fel, éjfél után vagy hajnalban, az ébredésben nem dereng fel holmi csillogó álommaradvány, mint kettéhasadt fekete kőben a fényes féldrágák. Aztán, amikor töpreng, mi annak az oka, hogy zokogó unokahúgára ripakodik, hagyja abba kétségbeesett sírását, végtére is hármast kapott a fizikavizsgáján, ezzel szemben ő valaha megbukott ebből a tárgyból, rájön, a szokatlan dolgok előfordulásának aránya vészjóslóan megemelkedett. A WC-ben a rózsamintás toalettpapírt használat előtt nem tépdeste lapok darabjaira, hanem a néhány méteres szalagokat használat után visszatekeri a hengerre. Mindezt praktikus eljárásnak találja. Amikor a pohárnyi vizet az éjjeliszekrényére helyezi, ahol a felnyitott könyv mellett az éjszakai pirulák hevernek szétszórta, a folyadék egyszer csak felforr, mintha mikrohullámú sütőbe rakta volna. Ámbár az üvegedény nem válik forróvá, fortyog benne a folyadék.

Amióta Budapestre végképp visszaérkezett és egy szál magában él, távoli és annál is távolibb rokonai elől ugyanúgy elzárkózik, mint – egy-két kivételtől eltekintve – hajdani barátaitól. Nem szükséges hétköznapiokon reggel hétkor kelnie, de már ha felébred, összekapja magát s megkezdi rendelését a jóshelyén kilenckor, s ott tartózkodik vacsoraidőig, nem egyszer tovább. Szavak között él, s amire az életben nem jut megfelelő szava, arról nem vesz tudomást. Apa, anya, család, macska s effélék nélkül telnek a napjai, továbbá olyanra sincs szüksége, amelyet a történet, a haza, az otthon, vagy más ezekhez hasonlatos szavakkal jelöl.

Január 14-én születik, Közép-Európában, Magyarország keleti szélén, egy alföldi kisvárosban, Berettyóújfaluban, 1950-ben ahol azonban sosem tartózkodik. Anyja azért szüli oda, hogy a gyermek, ahányszor csak az igazolványába tekint, tudja, honnan származik. Berettyóújfalusi tehát, onnan való. S budapesti lakhelye ellenére Debrecenben, a Szent Anna utcában épült Svetitsben járja ki a középiskolát, s néhány év kimaradás után – amikor katolikus neveltetéséről is lemond – az egyetemre, éppenséggel Szegedre kerül, de Budapest marad bejegyezve a személyi igazolvá-

nyába. Családi kapcsolatai révén több évet tölt nyugaton, főként az Államokban, ahol szakemberré, az itthoni klinikákon is keresett, mentális problémákkal foglalkozó munkatárssá képzi magát, de a szakmáját, hagyományos értelemben, hol ilyen, hol pedig amolyan okból sokáig nem műveli. A szakmájának azt a részét, amely a dolgok, események és érzelmek szétszerelésére specializálódik, gyűlöli, s amely pedig az összerakásukra, kristályként történő felragyogtatására irányul, imádja. S amint mondja, amit Isten tervezett el, azt Judith végzi el. Így van ez minden társadalomban, ahol az isten férfi.

Miután visszatér hosszúra nyúlt észak-amerikai tanulmányából, tudományos minősítéssel és jelentős konferenciapasztalatokkal a táskájában, a nyolcvanas évek legvégén s néhány munkahelyváltás után úgy érzi, hogy kiegészített, s a környezeti feltételek sem adták a tevékenységéhez, férjhez megy hát ahhoz a magas rendfokozatig elerő katonatiszthez, pilótához, akivel egy vagonban elhagyja az országot, de nem hajtja el a magyar állampolgárságát. Két és fél évi Kaszpi-tengerparti, mediterrán hangulatokban bővelkedő kitérő után, lerongyolódva visszaérkezik Budapestre, magányosan, mint a gyűrtlen ujj, s ahonnan hamarosan az utolsó orosz anyanyelvű zsidó menekülteket szállító repülőgéppel elhagyja ismét szülőhazáját, s – nem zsidó származása ellenére – politikai menekültként Jeruzsálemben letelepedik. Forgatagos évek következnek. Amíg Magyarországon a rendszerváltoztatás lezajlik, ő kimarad az ügyből, s a világ számos elegáns és biztonságos helyén megfordul, már-már azt hiszi, Európát végleg elfeledi. Előbb messzebbre, onnan még messzebbre helyezi át ügynöki tevékenysége színhelyét és alkalmi otthonait. Ötvennégy évesen visszatér fiatalsága színhelyére, bérlakásokat vásárol. Kedvtelésből és tapasztalatai kamatoztatásában bízva jődát nyit a József utca 18-ban. Kitűnő marad a pszichológusi, természetgyógyászati és etnográfiai ismerete, amelyhez gyakorlati érzék és finom kommunikációs technika párosul. S ennek köszönhetően ismertté és, mondhatni, népszerűvé válik, számos munkatárssal dolgozó, nemzetközi érdekerületű állvállalkozások sorát indítja be, amelyekben ugyan semmi munkát nem vállal, de a jövedelemre számot tart. Az egyik éjszakai tévécsatorna szolgáltatásában nyújtott szereplését követően újabban telefonon is segít az ő támogatását és tanácsait keresőkön. E tevékenységének abban rejlik a titka, hogy bár ingyen kap fél óra időtartamban tanácsot a telefonáló, de a telefonközpont az Amerikai Egyesült Államokban működik, s mert a vonalban a hang megkerüli a Földgömböt, magas összeget fizet a páciens. Judith cégének jövedelme pedig a telefontársaságtól érkezik, így köszönik meg a vonal napi 24 órás használatát.

6.

Judith eredendően az összes emberi beszédre képtelen élőlénytől retteg, legyen az közönséges pók vagy apró denevér. Ennek ellenére akad néhány napja, amikor a lánybogarak világa után kutat, mégpedig akkora szenvedéllyel, amely bármely zoológusnak is dicsőségére válnék. A lánybogarak rokonsága iránti figyelme, mint annyi egyéb érdeklődése a közelmúltban, váratlanul, előzmény nélkül alakul ki benne, kiemelkedik belőle, mint vízből a döglött, több napos hal, ámbár tudja, az emberfiában nincs semmi, amelynek ne lenne előtörténete. Éppen emiatt, döbben rá, nem is a lánybogarak rendszertana, etológiája és ökológiája után kezd bányászni, hanem a róluk szóló ismeretek összegyűjtése révén aziránt, hogy miért vált fontossá szá-

mára az ízeltlábúak e sajátos csoportja, s annak is egy apró köre. Szakkönyvtárak poros polcain lel fel bölcs könyveket, amelyekből megtudja, hogy ezek a pöttömnyi lények némelyike szűznemzéssel szaporodik, azaz a nőténynek nincs szüksége arra, hogy a hím megtermékenyítse, anélkül is utódja lehet. Aztán arról is bizonyosságot szerez, hogy nem csupán Európában, hanem több kontinensen is honosak a csoport fajtái, mivel nagyon ősi állatok, s még abból az időből származnak, amikor a földrészek között szoros kapcsolat létezett. Szóval kozmopoliták. Bár Judith számára egyetlen, amúgy az amerikai lágybogarak rokonságába tartozó faj jelentette volna a megfejtést, ennek fölfedezéséhez azonban a városi gyűjtőkönyvtárak állományának silánysága miatt nem juthat el. Helyette megtudja, hogy hóféregnek nevezik azt a közönséges bogarat, amely a Kárpát-medencében rémítő tömegben előfordul, a hideget valamilyen repedésben vagy lyukban töltik el, amelyekből tavaszidő táján, ha mindent elönt a lé, bőséggel kerülnek elő s sodródni kezdenek az olvadó havon.

Lassacskán hozzáfér valamennyi lehetséges elméleti ismerethez a lágybogarakról. Egyetlen véletlen folytán betér a lakásához közeli könyvesboltba és vásárol egy angol nyelvű állathatározót, s a kiadvány súlya ellenére azzal együtt kel reggelenként útra. Valódi lágybogarakat akar végeztesül látni, mindegy, hogy hol, csak rendes formájában lássa. Nem tudja az ábrák és fényképek alapján elképzelni a centiméteres rovar, jóformán arra sem képes, hogy a szakkifejezések segítségével leírja a jószág alakját és formáját, színét, életmódját. S minden pocsolyába, hófoltba ragadt kora tavaszi bogár fölé hajolva lapozgatja a testes, terepmunkához alkalmatlan határozót, hogy annak segítségével végre kiválassza azt a hőn hiányolt lényt, amely a koponyájába is befúrta magát. Buzgalma nem jár sok sikerrel, de tevékenykedése alatt egy csomó elképedt arcú járókelő is megbámulja. Meglehetősen szokatlan a budapesti belvárosban az az enyhén pohos és extravagáns öltözetű hölgy, aki orrát hol egy könyvbe, hol egy járdarésbe dugva téblábol össze-vissza.

Közelebb kerül a megoldáshoz, amikor a Baross utcai zoológiai intézet második emeletének gyűjteményére rábukkan a világhálón. Hamarosan felhívja a gyűjteményvezetőt, hogy engedélyhez jusson az amúgy nagyközönség elől elzárt, csak az oktatásban résztvevők, a szakemberek és a bogarak iránt mélyebben érdeklődők számára kutatható kollekciónak felkeresésére. A vontatottan beszélő gyűjteményvezető a telefonvégen sokáig töpreng, hogy lehetővé tegye vagy sem Judith kérésének kielégítését, s döntése meghozatala előtt alaposan meg kívánt bizonyosodni szakismerete mélységéről. Amikor kiderül, Judith tisztában van azzal, hogy a tudományos világ ebben a pillanatban háromezer-háromszáz lágybogárfajt ismer, s hogy ezek közül a legtöbb típuspéldány az Állattárban található, megfelelőnek találta a szak tudását ahhoz, hogy a 'tárgy iránt mélyebben érdeklődők' közé sorolja, de csupán egyetlen időpontot kínál fel lehetőségként a látogatásra.

Az emeleti Bogárgyűjteménybe középkorú, szürke köpenyt viselő asszisztens vezetésével jut be, s a helyszín és a gyűjteményrész ismerőjeként ő biztosítja Judith számára, már ha igényelné, hangsúlyozza, miközben a hideg lépcsőházban kaptatnak fölfelé, a segítséget. Ugyanis a bogártípusok írógéppel írott jegyzéke 1950-ig áll rendelkezésre, amikor csupán kilencezer típuspéldányt őriz az intézmény, az utóbbi hatvanéves időszak bőséges anyagát – hárommillió új egyedről van szó – számítógépen tartják nyilván, és a rendszer oly bonyolult, hogy Judith számára áttekinthetetlen katalógust tartalmaz. A jegyzékek alapján kereshető vissza, mely

szekrényekben és fiókokban lehet a tár termekre osztott labirintusában föllelni azokat a példányokat, amelyek alapján egykor leírták a fajt, s amelyekhez minden új egyed rendszertani meghatározását viszonyítani szokás. Judith hamarosan megtudja, hogy a jegyzékek csakis a helyszínen tanulmányozhatók, így szüksége mutatkozik az asszisztens szolgálatkészségére.

Kigyűjtik a Föld mindahány lágybogárfaja helyben megtalálható típuspéldányának katalógusadatát, alig van az ötvennél több, s azokét is, amelyeket eddig nem sikerült taxonomizálni, de biztosan nem bizonyulnak hasonlatosnak a meghatározott és ezután a tudományos világ számára nyilvánosságra hozott fajokhoz. Ekként 3329 a szám.

– Szépeknek találja őket?

Judith meg sem hallja a kérdést. De udvarias, hát rövid töprengés után válaszol.

– Nem, annak nem mondhatóak. Egyediek inkább, semmi mással össze nem téveszthetőek.

– Valóban, akadnak, akiknek a figyelmét leginkább az unikalitás kelti fel.

– Pontosan erről van szó.

– Értem, asszonyom!

Fából készült, kulccsal zárható szekrényekkel berendezett raktártermek során haladnak át, mígnem elérik azt a sarokszobát, amely a termetükhöz képest nagyfejű, kiugró szemű, a szemek közt hosszú, fonálforma csápot viselő, röpülésre képtelen család tagjaiból származó példányok gyűjtőhelyeként szolgál. Az otthonosan mozgó asszisztens Judith számára kikeresi az anyagot, s egy munkaasztalhoz hozza és ráhelyezi a 40 x 50 centiméter méretű, üvegtetejű dobozokat. A fából készített tárolókban a típuspéldányokat, a kartondobozokban a csoporthoz tartozónak gondolt, de mélyebben nem identifikált, s különböző földrajzi helyszínekről származó egyedeiket.

– Nincsenek sokan. Elférnek egyetlen félszekrényben.

Judith letelepedik, felkattintja az asztali lámpát, s annak sárga fényében, kezében nagyítóval sorra szemügyre veszi a pergamenszáraz állattetemeket. Naftalinszagúak, aprók, ha összeszedi őket, beférhetnének a két markába. Majd a dobozokban található, gombostűre tűzött példányok közül néhányat óvatosan kiemel, nem többet, mint kéttucatnyit, s azokat az asztalra ugyancsak odakészített üres kartondobozba szúrja át. S arra biztatja az asszisztent, tekintsen rájuk, és segítsen abban, hogy megállapítsa, akad-e, s ha igen, mi bennük a közös.

– Ezek mindegyike egyetlen alcsalád tagja.

– Hogyan? – s Judith is a leválogatott és összehordott preparátumok fölé hajol. Megtörli a szemüvegét.

– Nos, ezek alkotják a Malthininae alcsaládot. Még sosem találkoztam olyan kutatójával e csoportnak, aki az önéhez hasonló biztonsággal ismeri fel őket. – Az asztal mellé húz egy széket, s rátelepedik. A szimpla szolgálatkészségét felváltja a kollégák között szokásos segítőkészség.

Az asszony szemüveget vált. Így sikerül észrevétlenül letörölni arcáról a póru-saiban hirtelenjében megjelenő izzadtsággyöngyöket.

– Amúgy ezt a rendszertani csoportot már 1852-ben leírták, éppenséggel Kiesenwetter.

Judith kelleetlenül ugyan, de felvilágosítást kér. Attól tart, hogy a hirtelen megszerzett bizalom kettőjük között szétfoszlik. De nincs válaszája, nem tudja, ki is az a Kiesenwetter. Mintha mellékesen tenné, szelíden kihúzza a dobozból egy összehúzott, de szabályszerűen elrendezett testű állatot. Azt vizslatja, amiképpen át van gombostűvel szúrva a téglalap alapú papírlap, s ennek a csíknak a felső oldalára milyen óvatossággal és miként rögzítették a lágybogarat. Majd pedig – de ehhez újabb szemüveg-váltás válik szükségessé – a papír alatt közvetlenül található, vele azonos méretű másik lapocskára feliratát böngészi. Latinul, tetszetősen előre dőlő betűkkel van arra felírva az állat két szóból álló neve, amelyet nagy, álló betűk követnek. Kiesenwetter.

– Ki ez a Kiesenwetter?

– A cédulákon szokásosan feltüntetjük az élőlény neve mellett, aki leírja a fajt. Szóval, aki rendszertanilag besorolja. Ebben az esetben az alcsalád fajainak ő a leírója. Máshol nyilván mások, ahogyan azok egyre-másra kerülnek elő a világ különböző részéről.

– Értem én, köszönöm!

– És látom, abban is közösek, hogy egyik sem Kárpát-medencei! – dübnyög orra alatt az asszisztens. – De nézzük csak! – és sorban kihúzatja a tűket a hungarocell aljzatból, s megtekinteti az alsó papírlapok aljára írtakat. Mindegyiken egy-egy dátum, a begyűjtés percnyi pontos időpontja, és a helyszín, ahol a gyűjtés történt található. – A Balkán-félszigetről, Rodoppéból. Kaukázusból valahonnan. Azerbajdzsán, Baku. Korea, Szöul külvárosa. Ez pedig Észak-Afrikából, de már GPS-koordinátákkal. És Ausztráliából, Afrika egyes területeiről (Marokkó, Kongó, Kelet-Afrika), Délkelet-Ázsiából (Thaiföld, Nepál, Malajzia, Laosz, Indonézia, Tajvan), ugyancsak GPS-koordinátákkal. Ez Észak-Amerika, New York. Ez Adriáról, Murter-sziget. Ez pedig Róma, majd meg Jeruzsálem. Szinte a teljes világ ebben a dobozban helyezkedik el! Mármint a lágybogarak ezen alcsaládjának a világa.

Judith kér egy nagyobb pohárnyi vizet. A földrajzi helyszínek között olyan egy sem akad, ahol ő maga ne fordult volna meg, egyikében-másikában pedig tartós ideig élt, vagy azt hitte egykor, hogy hosszabb ideig lakni fog. Gyors kortyokban iszik és közben meg-megemeli keskeny vállait. Az álomból felébredő angyal emelgeti így a szárnyait. Aztán maga is egymás után megnézi a gombostűre szúrt alsó cetlik feliratait. A többségüket elmosódottnak találja.

– Igen, e további fajok leírását egykori munkatársunk végezte be. A fajnév végén, nézze, az ő neve áll. Papay. Olyan dél-amerikaisnak hangzik, nem? Szakmai berkekben jó nevű, bár magának való kutatóember. A referenciagyűjteményt is ő hozta létre, csak most senki nincs, aki azzal foglalkozna. Láthatja. – Aztán hozzát teszi: – És mindezt alig huszonöt év alatt.

– Mi is a neve?

– Pápay. Pápay Győző.

Judith ebben a pillanatban megszédül, de néhány pillanat múlva magához is tér. Életében először esik meg, hogy elkótyavetyél az idejéből néhány percet. Nem kár ugyan értük, menten ez jut eszébe, hogy felocsúdik, csak ne lenne ez a helyzet oly rettenetes kínos, de ezt már a pillanatnyi státuszára gondolja. Hiszen lecsúszva, félig oldalra borulva hever az asztallábnál.

- És ha jól láttam, a gyűjteményünkben egyetlen tagja nincs meg ennek az alcsaládnak – mondta a kapuban búcsúzkodó, még rémült asszisztens, aki az odarendelt taxihoz kíséri rosszulléte után Judithot. – Igaz, azt Micromalthidae-knek is szokás elkülöníteni, annak ellenére, hogy csak egyetlen fajuk ismert. Én már halottam felőle. Egy amerikai kisebbfajta lény, ha minden igaz.

Judith második megszédülését a taxiban éli át. Eközben a jármű a lakása felé halad, s az eseményt a sofőr észre sem veszi. Judith önfegyelme örökké példás volt.

